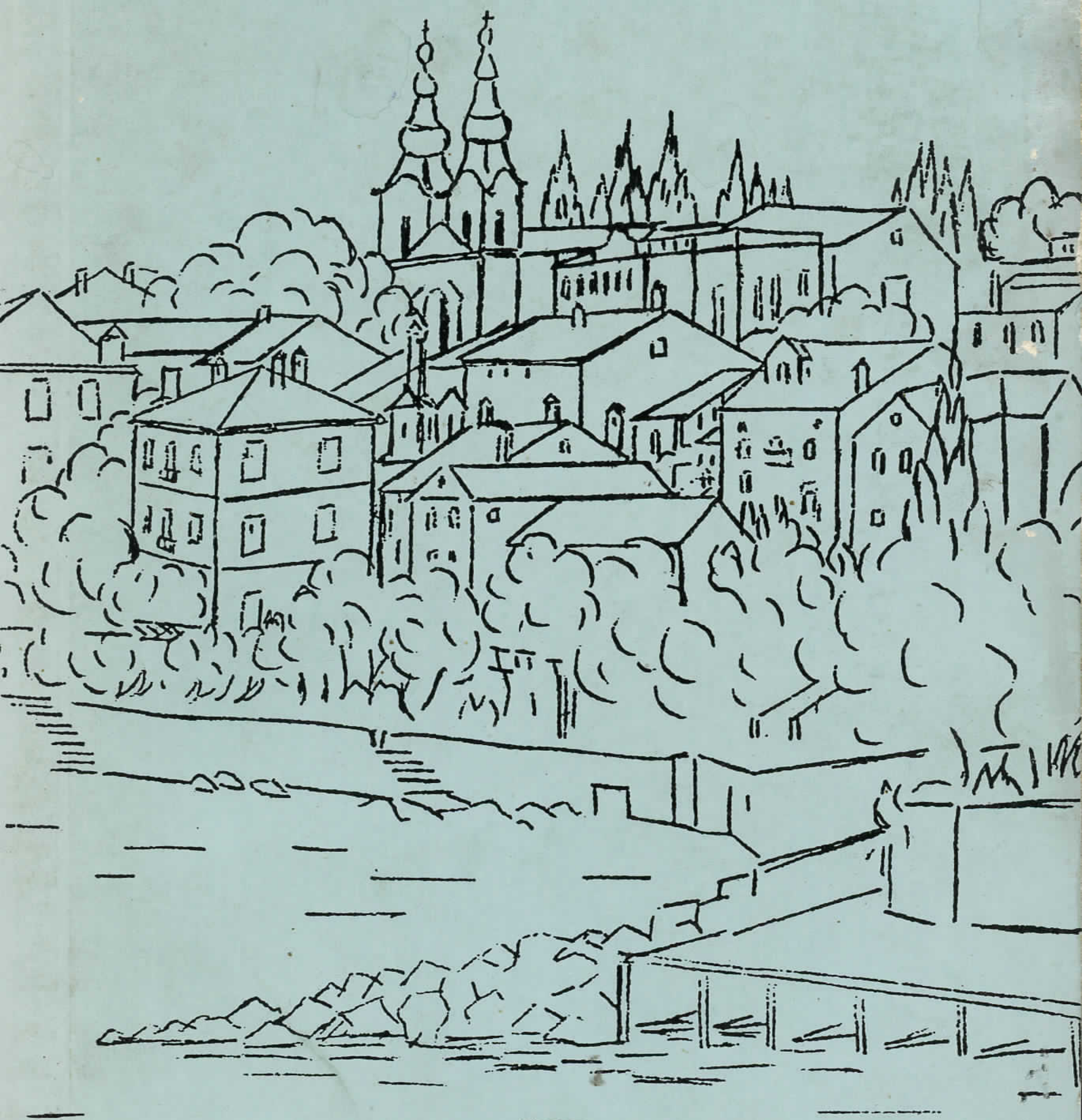

SESTRE MILOSRDNICE NA VOLOSKOM

Uz stojedanaestu godišnjicu dolaska
sestara milosrdnica sv. Vinka Paulskog
graške provincije na Volosko
i uz pedesetgodišnjicu dolaska
sestara jugoslavenske provincije iz Ljubljane

KĆERI KRŠĆANSKE LJUBAVI

SESTRE MILOSRDNICE

NA VOLOSKOM

1884. - 1945. - 1995.

Volosko, rujan 1995.

Uredio Anton Pust CM
Preveo Anton M.Perkan
Lektolirala Vesna Gec

Cijenjeni štovatelji časnih sestara!

Prisjetimo se poruke iz nagovora sv.Oca Ivana Pavla ll., 10. rujna 1994.g. u Zagrebu:

*"Drage sestre, dobro poznajem vaše radosno svjedočenje ljubavi prema Isusu Kristu i prema braći ljudima. Poznate su mi vaše nade kao i vaši problemi i sve vaše patnje. Veoma cijenim vaše djelovanje u župama, gdje radite kao katehistice, sakristanke, orguljašice. Cijenim vaš rad s djecom i sa starcima te vašu službu u bolnicama. Pozivam vas:**ustrajte radosno** u evangelizaciji i u svjedočenju ljubavi. Gospodin je s vama i služi se i vašim radom, koliko dragocjenim toliko skrovitim, da bi nastavio svoje djelo spasenja medju narodima ove, Njemu tako drage zemlje."*

Zato se radujemo i zahvaljujemo Bogu na 112 godišnjem, odnosno 50. godišnjem djelovanju postojeće provincije Družbe kćeri kršćanske ljubavi, a uz njih i česte prisutnosti otaca lazarista.- Ora et labora - moli i radi! Zlatno je pravilo redovništva od njegovog početka. To su upravo na Voloskom životno dokazivale časne sestre. Njihove vrline, poznate svima, uvijek su bile poziv i poticaj pučanstvu ovog prostora na bolji život. Susretljivost, prijateljstvo, mirotvorstvo,dobrota,ljubaznost, poštovanje prema svakom, zahvalnost za svako dobro, solidarnost sa siromašnima i djelotvorna ljubav, uvijek je Božji dar ovom mjestu u kojem se to, po zagovoru sv.Vinka Paulskog, provodi.Gradjani Voloskoga i okolice uvijek su to vrednovali i cijenili, uvidjajući da su doista dobri i sveti ljudi najveće bogatstvo svakog mjesta. Časne sestre su ostavile svjetao trag duhovnosti katoličke kulture i civilizacije. Dao Bog, da samostan časnih sestara na Voloskom, to milosno žarište vjere, molitve i djelatne ljubavi, ostane trajnim poticajem, da Božju ljubav širimo u svim osobnim, obiteljskim i mjesnim prostorima.

Iskrene čestitke autoru gosp. Antonu Pustu, lazaristu, kolegi još od studentskih dana u Zagrebu, na ostvarenom djelu. Uz želju da urodi očekivanim plodom.

Josip Šimac, župnik

Pogled na Volosko i more

Vlč. Petar Brusić, župnik na Voloskom od 1955. do 1977. godine, zapisao je u uspomenama NAŠ ZAVIČAJ: "Pisati o Voloskom, a ne spomenuti samostan sestara sv. Vinka velik je propust." O Voloskom postoji nekoliko zapisa i literatura. Prošlost mjesta naročito je osvijetlio znanstveni skup od 2. do 4. lipnja 1995. u hotelu Ambasador pod naslovom "Volosko - povijesni grad u suvremenoj urbanoj aglomeraciji". Neka i ovaj rad bude mali doprinos tome, da još bolje upoznamo djelatnost milosrdnih sestara na Voloskom u Domu za siromašne djevojčice od 1884 do 1947, te iza toga u istim prostorijama u Domu za starije i bolesne ljude.

Položaj i razvitak - Volosko je starodrevni i časni gradić, koji se nalazi u Kvarnerskom zaljevu, blizu glasovite i "bajne" Opatije. Prvotno jezgro gradića Volosko je u Prelučkom kutu, to jest u najsjevernijem dijelu zaljeva. Podneblje je mediteransko i veoma ugodno. U ljetnoj vrućini vjetar sa padina Učke donosi svježinu, osobito noću. Kvarnerski otoci pak ublažuju

utjecaj juga. Zime su blage, ljeti nije pretoplo, jeseni su toplije od proljeća. Još od davnine ovamo su rado dolazili turisti. Poslije godine 1873., kad je krenula željeznica Beč - Rijeka sa jednim od najlijepših kolodvora u Matuljima, turizam se još povećao. Možda se premalo zna, da je gradić pod Učkom Volosko jezgro iz kojeg se razvila Opatija, pomoću njemačkog kapitala. Unatoč tome Volosko je ostalo središte kulturnog i političkog dogadjanja i sačuvalo u burnim vremenima bogatu baštinu hrvatskih predaka. Za prijevoz gostiju sa željezničke stanice Matulji do Opatije izgradili su 1908. god. malu željeznicu Südband. Otvorenje je bilo 9. veljače, vozila je do 1933. god. Iste godine sagradjena je nova cesta, sadašnja Titova. Stara cesta, koja je povezivala Rijeku sa Pulom, napravljena je 1842. godine te je vodila uz razne zavoje i uzbrdice kroz Volosko. Već je ta cesta omogućila, da je ribarsko naselje preraslo u barokni gradić. Uz skromne ribarske kućice počeli su graditi bogatije kuće kapetani i vlasnici brodova. Žitelji toga mjesta zaradjivali su kruh na moru. Kasnije su se zaposlili takodjer u bližnjem kamenolomu u Preluci i u brodogradilištu. Žene su pak bile odlične kućanice. Pekle su izvrstan kruh i pecivo, pa i drugu robu te nosile pješice u Rijeku i prodavale na tržnici.

Nekoliko istaknutih osoba koje su ovdje bile rodjene ili su ovamo doselile, posvjećivale su narod kulturno, nacionalno, gospodarsko i političko. Istaknuti Vološčani su:

Andrija Marija Šterk (1827. - 1902.) - godine 1894. postao je biskup na Krku, a 1896. tršćanski biskup.

Ivan Fiamin (1833. - 1890.) - župnik i kanonik na Rijeci, književnik i prosvjetni djelatnik.

Dr.Ivan Poščić (1870. - 1952.) - bavio se znanošću, kulturom i politikom. Utemelijo je i vodio društvo Hrvatski Sokol. Godine 1911. u Voloskom osnovao je gospodarsko - političku organizaciju "Narodna zajednica". Zajedno s Petrom Rubinićem i Viktorom Carem počeo je 1900.god. izdavati "Narodni list" koji prestaje izlaziti 1904.god.

Andrija Mohorovičić (1857. - 1936.) - profesor matematike i fizike, te stručnjak za metereologiju i seizmologiju.

Rihard Katalinić Jeretov (1869. - 1954.) - pjesnik i veliki rodoljub.

Josip Del Mestri (1808. - 1866.) - rodom iz Krmina kod Gorice. Došao je na Volosko te se oženio Vološčankom Adelinom (1832. -1913.) kćerkom Ivana Minaka, vlasnika brodova. Ova bogata plemićka obitelj ostavila je svoju Zakladnicu u korist bolesnim i siromašnim na Voloskom.

Zlatko Špoljar (1853. -1981.) - glazbenik, pedagog te književnik.

Dr. Andrija Stanger (1853. - 1934.) - dugo godina gradonačelnik na Voloskom. Sagradio je općinsko zdanje i mnogo učinio za nacionalni, kulturni, gospodarski i politički napredak mjesta.

1884. godine osnovana je čitaonica Bratinstvo.
1896. godine rukovački i vološčanski gimnazijalci započeli sa tamburaškim zborom.
1897. godine osnovana je Posujilnica.
1901. godine sagradjena je nova škola Družbe sv. Ćirila i Metoda. U to vrijeme osnovano je gimnastičko društvo Sokol.
1903. godine osnovano je Glazbeno dramsko društvo.
1904. godine sagradjen je Narodni dom, gdje je bilo sjedište raznih organizacija.
1932. godine uredili su put uz obalu za šetalište.
1935. godine izgradjena je nova cesta, gornja zaobilaznica.

Ž u p a - Godine 1791. Volosko je postalo samostalna kapelanija povezana sa Kastavom. Godine 1848. odcijepila se, te postala samostalna župa. Župna crkva sv. Ane bila je sagradjena 1850. god. na mjestu starog zdanja. Glavni oltar sa svetohraništem, te četiri kipa kipara Ivana Rendića, postavljena su 1888. godine. Crkva sv. Roka dosta je starija. Spominje se 11. srpnja 1570. godine.

I m e - Usmena predaja kaže, da su u tom mjestu bile štale, gdje su sakupljali stoku za izvoz u Rijeku i Veneciju. Druga pak, da su ovdje bile staje za volove, koju su od obale vozili blago na kastavsko područje. Po tim volovima kraj je dobio naziv Volovsko - Volosko.

D o b r o t v o r i - b o l n i c a - U ugodno mjesto Volosko doselilo se je nekoliko bogatih ljudi, kojima su bili pri srcu siromašni i bolesni ljudi. Uz obitelj Del Mestri godine 1883. doselila se plemenita gospodja Irena Freifrau von Reyer. Na svoj trošak podigla je malu bolnicu za približno 40 pacijenata. U njoj su se vršile manje operacije i liječili lakši bolesnici. U bolnici je bila mala kapelica, gdje je svaki tjedan bila misa. Bolesnike su dvorile milosrdnice. Poslije rata 1946. god. bolesnike su preselili u Rijeku, dok su ondje uredili rodilište. Od slovenskih sestara u rodilištu je neko vrijeme radila s. Gizela

Lupinc. Godine 1961. te prostorije preuredjene su za osnovnu školu, što je i danas.

I n t e r n a t "Andjela čuvara" - Gospodja von Reyer malo iznad župne crkve dala je sagraditi internat za siromašne i osiromašene djevojčice. Nazvala ga je Dom andjela čuvara. Od godine 1947. ovdje je Dom za stare osobe. Ovamo je gospodja von Reyer pozvala milosrdne sestre, koje su imale provincijalno vodstvo u Grazu za svu Austro-Ugarsku, da vode Dom i poučavaju djevojčice. Na početku listopada 1883. god došla je ovamo provincijalna predstojnica s. Leopoldina Brandis, te razgledala nove prostorije za novonastalu sestrinsku zajednicu. Internat je gospodja von Reyer izručila sestrama.

S e s t r e g r a š k e p r o v i n c i j e - U proljeće 1884. god. stigle su na Volosko već prve sestre. U internatu je počela jednorazredna nastava, koja se je u kratko vrijeme razvila u četverorazrednu pučku školu sa internatom i radionicom za ručne radove.

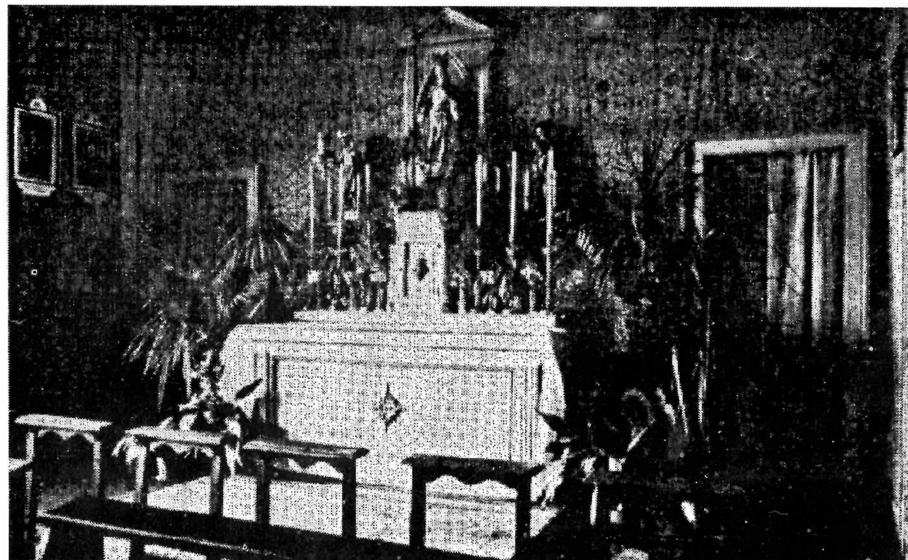
Prva predstojnica u ovom internatu bila je s. Ema Gagylaki porijeklom Talijanka. Bila je stroga i dobra odgajateljica djece i mladih sestara. Od 8. do 15. srpnja 1884. god. na Voloskom je opet boravila majka Leopoldina Brandis, te je na toj novoj stanici bodrila sestre za požrtvovno služenje. Internat su uzdržavali dobrotvori, a sestre nesebično radile. Internat su podupirale bogate gospodje koje su imale u Opatiji raskošne vile. Ove su dobrotvorke rado pohadjale sestre, te su prigodom velikih blagdana i praznika dolazile k njima na razonodu, dakako ne praznih ruku.

U veljači 1887. god. s. predstojnica Gagylaki obratila se caru Franju Josipu s molbom da li bi smjeli prirediti državnu lutriju u prilog internata. Car je rado izašao ususret, jer je dobro poznavao s. Brandis. Dana 9. svibnja 1888. god. ondašnje Ministarstvo prosvjete u Beču podijelilo je četverorazrednij privatnoj djevojačkoj školi vodjenoj na Voloskom pravo državne ustanove. Majka Brandis je sestrinsku zajednicu opet pohodila od 13. do 22. rujna 1888. god., te sljedeće godine opet od 16. do 27. listopada. To znači, da joj je bio taj internat jako na srcu. Radi sve većeg broja djece sestre su, uz dozvolu vlasti, godine 1903. zgradu digle za jedan kat. Tako je internat dobio današnji oblik i opseg.

Sestre na Voloskom su pripadale raznim narodnostima, ali bile su složne, skromne, radine te cijenjene kod ljudi. Tako su položile čvrste temelje toj ustanovi. Škola je bila dvojezična, stoga je predstojnica Gagylaki zatražila za učiteljice takodjer sestre Slovenke. Godine 1907. u kolovozu došla je kao

Djevojački dom dozidan 1903. god.

Kapela u Domu 1975. god.

Oltar Srca Isusova u župnoj crkvi sv.Ane na Voloskom

učiteljica s. Kolumba Nadižar i zatim još sestre Ljudmila Primožič,Hildegarda Zadnik, Miroslava Zajc i Elvira Debeljak.
Sestre milosrdnice bile su takodjer na otoku Cresu, gdje je bila predstojnica s. Agneta Cal. Kad su sestre otišle s Cresa na Volosko donijele su oltar iz kapelice, te drugu opremu.
Sestre milosrdnice graške provincije radile su takodjer u sanatoriju za svećenike u Iki. Kad su prije prvog svjetskog rata ovaj Dom sestre napustile, htjela je sestra Johana Rockel, koja je tada vodila provinciju, ukinuti ustanovu na Voloskom. Tadašnji vološčanski župnik Vinko Zamlić zavjetovao se i sestrama obećao, da će u crkvi dozidati kapelu Srca Isusova, ako bi sestre ostale. Isusovo Srce je tako sačuvalo sestre na Voloskom. Do dolaska župnika Petra Brusića na Volosko 1955. god. sestre su bile redovito u crkvi u klupama ispred te kapelice.

Djevojčice u Domu sa sestrama 1943. god.

D j e č j e r a d o s t i - U sestrinsku školu takodjer su dolazila djeca iz daleka, iz Matulja i okolice. Budući da je nastava bila takodjer poslijepodne, djeca su imala objed u internatu. S hranom bili su svi zadovoljni. Najviše im je išao u slast bakalar - Stockfisch. U vrtu iza Doma 1903. god. sagradili su manju kuću, karantenu, gdje su preselili djecu, koja su se razboljela. Kasnije su u toj kući stanovale sestre. Godine 1956. u njoj šu uredile svoju kuhinju, a godine 1968. dogradile su kuću.Za blagdane djeca su bila bogato darivana. Jedna je sestra imala pismenu dozvolu i preporuku gradonačelnika, da smije kod ljudi sakupljati priloge za darivanje djece. Najviše su se istakli hoteljeri u Opatiji. Naročito lijepo je bilo pripremljeno za blagdane sv.Nikolu, Božić i Uskrs. Na Uskrs su djeca u vrtu po grmlju tražila što im je donio zeko.
Godine 1913. u internatu je djelovalo dvanaest milosrdnih sestara. Još je uvijek bila predstojnica s. Ema Gagylaki, koja je bila obrazovana i omiljena. Uz talijanski dobro je vladala takodjer njemačkim jezikom. Bile su još sestre: Roza Tušar, Ljudmila Primožič, Angelika, Hildegarda Zadnik, Miroslava Zajc, Elvira Debeljak, Salezija Krotky, Lucija Deganutti kao učiteljice, Evangelista Pavlović je bila krojačica, Natburga pralja i Sabina kuharica.

S e s t r e t u r i n s k e p r o v i n c i j e - Za vrijeme prvog svjetskog rata u internatu radi ratnih prilika rad je bio spriječen. Iza rata prilike su se promijenile. 1918. god. ovo su područje okupirali Talijani i preuzeli vlast talijanski namještenici. Poslije Rapallskog ugovora 1920. god. Volosko je pripalo Italiji. Godine 1922. službeni je jezik postao talijanski, usprkos tome što su se hrvatski narodni zastupnici i mještani tomu dugo i opravdano protivili. Nastale su nove države i nove granice. Podijelila se takodjer velika austrijska provincija milosrdnih sestara. Volosko je bilo potpuno odijeljeno od Graza. Sestre su već bile starije, te nisu bile vješte talijanskom jeziku. Unatoč tome rado bi ovu lijepu ustanovu zadržale u svojoj graškoj provinciji. Ipak su uvidjele, da će biti promjena, te su se spremale za odlazak. Posredovanjem riječkog biskupa Antuna Santina tako se uredilo, da je postojbina na Voloskom pripala turinskoj provinciji milosrdnih sestara. Godine 1937. internat su preuzele talijanske sestre, te nastavile s radom. U internatu je bilo 1937. god. trideset i dvoje djece. Vrlo je bio popularan dječji vrtić koji su sestre vodile. Sestre su podučavale klavir, talijanski i francuski jezik. Vodile su radionicu za ručne radove, poučavale kršćanski nauk, brinule se za crkveno pjevanje, kitile crkvu i brinule se za crkveno rublje. Sudjelovale su takodjer kod raznih crkvenih društava.

D r u š t v o g o s p o d j a k r š ć a n s k e l j u b a v i - Na poticaj župnika Hadrijana Brumena, počele su bogate gospodje pohadjati siromašne obitelji u njihovim domovima. Osnovali su Društvo gospodja kršćanske ljubavi, koje je pomagalo sestrama u radu za siromašne. U posjetu obiteljima išle su zajedno sestra i jedna gospodja iz Društva. Najprije su vodile duhovni razgovor, zatim zajedničku molitvu i na kraju gospodja je darivala obitelj.
Slična dobročinstva, koja su zasnovana po Vinkovoj karizmi na Voloskom aktivna su još i danas, a to su: Župni Karitas, Konferencije sv. Vinka za odrasle i Konferencije sv. Roka za mlade. U gornjem prostoru kućice pred crkvom za drugog svjetskog rata siromašna su djeca dobivala ručak, kad su išli iz škole. Za ovo je bila zadužena sestra Vincenca. U tom dobrotvornom radu sudjelovalo je oko 80 gospodja. Medju njima još od osnutka bila je glavna kontesa Del Mestri. Pokopana je u kapelici na vološćanskom groblju. Kasnije je duša Društva gospodja kršćanske ljubavi bila gospodja Vanda Osoldak, preminula 5.1.1949. godine. Društvo je imalo dva puta mjesečno

Grupa sestara 1952. god.

sastanak. Dogovarale su se o radu i savjetovale sa sestrama.
Budući da su sestre bile bez državne plaće, izdavale su sobe turistima, da su imale bar nešto prihoda.Medju sestrama turinske provincije na Voloskom najviše su bile poznate sestre Andjela Cogliati, Josipina, Gabrijela, Andjelina, Maria Motta koja je poučavala vjeronauk u crkvi sv.Roka, Luiza iz Bistrice, Cecilija, Maria koja je vodila dječji vrtić i Vincenca koja se je brinula za siromašne. Neko vrijeme bile su na Voloskom takodjer dvije novakinje Dragica i Mimica.

S e s t r e J u g o s l a v e n s k e p r o v i n c i j e - Nakon drugog svjetskog rata nastupila je domaća hrvatska vlast, Vojna uprava u Opatiji. Istra sa Primorjem pripala je zoni B, te je iz dana u dan sve više prevladavao jugoslavenski utjecaj. Talijanske milosrdnice pripadale su turinskoj provinciji stoga nisu više mogle poučavati vjeronauk u školi. Osjetile su da ih čeka ista sudbina kao i sestre iz graške provincije i da će uskoro otići. Sestra Andjela Cogliati željela je, da se internat sačuva te da se rad nastavi. U listopadu 1945. god. zamolila je provincijalku jugoslavenske provincije u Ljubljani s. Mariju Godler da pošalje barem jednu sestru, koja bi mogla u Hrvatskoj podučavati vjeronauk. Već je 14. listopada s. Cogliati stigla u Ljubljanu i sestra Domitila Jesih pratila ju je u Lichtenturn, gdje je upravo tada bilo otpušteno više mjesnih školskih učiteljica. Najprije su tražili sestru koja bi se dobrovoljno javila za Volosko. Ni jedna se nije odazvala. Odlučili su ždrijebom, koji je pao na sestru Citu Slapšak. Ona je to prihvatila kao izraz Božje volje i Njemu se hrabro odazvala. Već slijedeći dan 15. listopada teretnim vlakom uputila se za Rijeku i dalje autobusom na Volosko. Nitko nije ni pomislio, da se tako otvara nova postojbina milosrdnih sestara jugoslavenske provincije. Nitko nije predvidio da ih čeka tako lijepi rad kod starih i nemoćnih uz Jadransko more, u mjestu s tako sunčanom i zdravom klimom. Provincija je dobila postaju, gdje će biti mjesta takodjer za one sestre, koje bi nakon napornog rada trebale odmor u mirnom mjestu i na dobrom zraku. Sestra Cita preuzela je vjeronauk u školi, te pomagala sestrama kod djece u Domu, kojih je bilo oko 30. Istovremeno učila je talijanski jezik. Talijanske sestre su se tiho spremale na odlazak.
U ono vrijeme slovenske sestre su bile Ludovika Mrvar i Vulnerata Cvahte otpuštena u Idriji iz bolnice, te su se preselile u Goricu. Sestra Cita Slapšak pozvala ih je na Volosko. Sestru Ludoviku je 25. svibnja 1946. god. osobno dovela na Volosko. 15. lipnja stigla je još sestra Vulnerata. Zajedno sa

talijanskim sestrama su radile do 19. srpnja 1946. god. kad su ove otišle. Vlastništvo Družbe talijanskih milosrdnih sestara na Voloskom je vrhovno vodstvo Družbe prepustilo jugoslavenskoj provinciji. 25. srpnja 1946. god. s. Cita imenovana je za kućnu predstojnicu, te je tako ustanovljena nova zajednica sestara. S. Cita je poslala u Ljubljanu izvještaj o preobilnom radu te zatražila nove snage. U internatu bilo je još tridesetak djece koja su znala samo talijanski. 29. lipnja došle su na Volosko sestre Emelija Kuhar, Gizela Lupinc, 1. kolovoza sestre Alda Blažek, Regina Krulc, Branimira Pogačar, Darina Konc i Gema Rozman. 22. kolovoza stigle su još sestre Stanislava Pust i Damascena Plečnik. Talijanske sestre uzgajale su takodjer i koze. Kad su otišle, novim sestrama prepustile su i koze s kojima su imale mnogo veselja i zabave.
Velikom brigom sestre su se latile posla, iako je on nadmašivao njihove moći. Sve je bilo zanemareno, kuhinja crna, štednjak neupotrebljiv, vrt jako zapušten, zalihe hrane oskudne, prihoda nikakvih osim doprinosa za siromašne djevojčice iz Rijeke. Talijanske obitelji koje su mnogo pomagale, odselile u Italiju. Društvo gospodja kršćanske ljubavi znatno se je smanjilo, vjerski život se dosta ohladio. Sestre u lijepoj povezanosti i požrtvovnosti savladale su sve teškoće. Za siročad su se majčinski brinule, nudile joj svu pomoć, pučavale i odgajale. Djeci su se naročito posvetile sestra Alda i Emelija, te ih odgajale iako nisu dobro znale talijanski jezik. S. Regina Krulc brinula se za crkveno pjevanje bez pjesmarica na hrvatskom i talijanskom jeziku. S. Stanislava vodila je radionicu za ručne radove, s. Damascena kuhinju itd. Lijepa obiteljska zajednica i jednakost u svemu oblikovala je ugodno raspoloženje. "Usprkos obilnom radu bilo nam je lijepo, veoma lijepo," tvrde sestre. Lijepe doživljaje su znale prirediti takodjer drugima. Za sestre i djecu bili su lijepi doživljaji blagdani sv. Nikole, priprema za Božić bila je uz devetnicu kada Marija i Josip traže prenoćište i dakako lijepo priredjen blagdan Isusova rodjenja uz jaslice. Sestre su prvi put doživjele božićne blagdane uz more u toplom podneblju. Na polnočki bile su čak u tri crkve gdje su sudjelovale pjevajući. Za crkveno pjevanje povremeno su sestre pomagale u Opatiji, na Matuljima, ponekad i na Rukavcu.

U d u h u V i n k o v e k a r i z m e - Dana 24. travnja 1947. god. na Voloskom, na molbu Socijalnog ureda u Rijeci školsku djecu zamijenili su starim i nemoćnim ženama. Djecu je socijalni ured smjestio u Dječji dom Branchetta na Rijeci, a na Volosko su upravo istog.dana iz istog doma doveli

70 starih žena sa svom njihovom siromašnom prtljagom. S njima je došla upravnica Katarina Jovanović. Bila je dobra žena i sestrama pouzdana. Budući da je bila često odsutna, zamijenjivala ju je s. Cita.
Djelovanje sestara u Domu bilo je sada sasvim drukčije. Do sada su dolazile u obzir sestre osposobljene za odgoj mladeži, a odsada su bile potrebne sestre bolničarke za rad sa starim i bolesnim ženama. Dana 31. svibnja 1947. god. pohodila je sestre na Voloskom vizitatorica (provincijalka) s. Domitila Jesih. Svi su se radovali njezinom dolasku. Ona je prvi put vidjela djelovanje sestara u novoj postojbini, sve tegobe i potrebe, te im obećala još sestara. 2. svibnja stigle su za pomoć dvije stručno osposobljene bolničarke s. Silvana Frole i s. Fabija Zdešar.
25. srpnja 1947. god. sestrama milosrdnicama ponudio se za pomoć Lojze Pažon iz Sv. Roka na Sutli. Sestre su ga upoznale u celjskoj bolnici. Liječnici su mu za liječenje osteomielitisa preporučili more. Kao stručnjak u elektrotehnici bio je sestrama velika pomoć. Stanovao je u mansardnoj sobi u Domu, nakon umirovljenja sestre su ga uzele u svoju kuću, te je pomagao kod održavanja kuće. Bio je skroman, pobožan i brižljiv. Preminuo je 8. lipnja 1993. godine.

Sestre sa staricama u Domu.

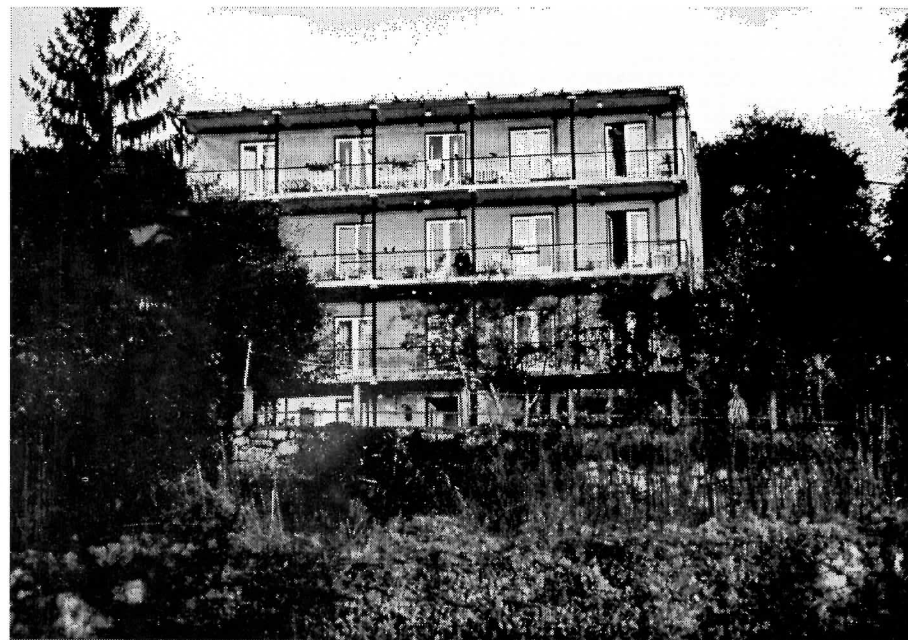
15. rujna 1947. god. Primorje i Istru priključili su Jugoslaviji. To su bučno proslavili, nije bilo više graničnih zapreka, ali počele su druge neugodnosti pod komunističkom vlašću.
Neugodnosti i teškoća prouzročila je i jaka oluja. Voda je odnijela zemlju sa vrtnih gredica, te začepila sve odvodne kanale. Provalila je u kuću, sestre su svu noć mokre i ozeble usmjeravale vodu u kanale i čistile. Zadnje dane listopada pohodila je sestre nova vizitatorica s. Danijela Nagode. 1. veljače 1948. god. došao je ravnatelj dr. Stanko Žakelj. Svima je preporučivao naročito krijeposti, koje su potrebne za zajednički život i rad. Nakon mjesec dana uhitile su ga komunističke vlasti. 30. srpnja došla je s. vizitatorica Danijela Nagode. Upoznala se je sa životom i radom sestara. Dala im je hrabrost, te preporučila vjernost u vršenju Pravila.

Obradjivanje sestrinskog vrta.

U s p j e š n o g o s p o d a r s t v o - U početku sestre su obradjivale vrt iznad Doma. Sve su se rado uhvatile za lopate. U više navrata organizirale su "lopatarsku brigadu", koja je nastupila u vrtu. One, koje su umjele to raditi, druge su uvodile u posao. 15. kolovoza 1949. god. došla je na Volosko s. Orlanda Krznar, odlična vrtlarica. Počeli su uredjivati vrtove. Uprava Doma sestrama je ustupila zemlju i gospodarsku zgradu uz gornji Dom. Vlasnik je otišao u Italiju, zemlju si je prisvojila općina. Počelo se sa suvremenim obradjivanjem zemlje. Zemlja je bila opet obradjena, u obnovljenoj staji bile su lijepe krave, u svinjcu debele svinje. Praščićima su pripremili bazen ispred svinjca, i nije im nedostajalo more. Kadkad su pobjegle u naselje, jedanput je jedna pobjegla čak i mesaru kad su joj zaboli nož. Po brijegu pasle su ovce, kunići su skakutali iza rešetaka, dvorištem su čeprkale kokoši, koje su imale suvremeni kokošinjac, svaka svoju ladicu gdje su legle jaja. Prava seoska idila. Nad svima bdio je vjerni pas ovčar Argus. On je sve to čuvao danju i noću, a naročito sestru Orlandu. Jao onom koji bi se usudio na nju položiti ruku. Kad je Argus ostario, nasljedila ga je kuja Biba, koja je bila jako poslušna i najpametniji pas u okolici. Takodjer i lovce je zainteresiralo imati takve pse, stoga su se oni pobrinuli za mužjaka te je Biba dobila mlade. Mladunčad su si podijelili lovci, a ona je ostala kod kuće. Sestri Orlandi pomagala su sa je s. Gemom Rozman i još dva civilna radnika. Više puta su došli pomoći i rodjaci s. Orlande. Mlijeka su namuzli toliko, da su ga davali u mljekaru i obiteljima koje su imale dojenčad. Dokaz da je ekonomija dobro uspjevala je i dolazak raznih ekskurzija iz agrotehničkih škola, jedna čak iz Zagreba i svi su se divili umnom gospodarenju. Djeca iz bližnjih škola su više puta dolazila da vide kravu koja daje mlijeko, kokoši koje nose jaja i druge životinje koje daju tako ukusno meso. Takodjer i botaničari su imali što razgledati.

G o r n j i d o m - Stambenu zgradu vlasnika, koji je otišao u Italiju poslije rata, takodjer su preuredili za dom nemoćnih tako da su zgradi digli kat, dozidali i prostor za oko 50 štićenika. Nazvali su ga Gornji dom (što podsjeća na Dom lordova u Londonu), jer je iznad glavne ceste kod groblja. U Lovranu su naime Dom za stare ljude, kojeg su vodile sestre notredamke zatvorili, te su još one štićenike doveli na Volosko. Uprava Doma je bila ista. Glavna sestra na novom odjelu postala je s. Stanislava Pust. Ponekad je morala odlučno nastupiti da održi red kod onih još ne tako nemoćnih štićenika. Muškarci su bili većina. Oni, koji su rado zalazili u gostionicu, morali su biti po cijeli dan

Pogled na Gornji Dom.

u pidžami. U šivaonici je s. Stanislavu zamijenila s. Krescencijana. Hranu su u Gornji dom nosili iz Donjega i putem razlijevali. Uskoro su uredili vlastitu kuhinju i dobili svoju kuharicu. Uprava Doma trebala je još više novih snaga u praonici, šivaonici, glačaonici, kod štićenika i u vrtu, stoga je 1950. god. prispjelo na Volosko više sestara.

V j e r n e i b e z r e d o v n i č k e o d j e ć e - Veliku žrtvu od sestara zahtjevala je 1950. godina. Od nadredjenih vlasti dobile su ukaz, da ako hoće i nadalje ostati u službi kod štićenika, moraju odložiti redovničku odjeću milosrdnih sestara i obući gradjansku odjeću. Budući da nije bilo drugih uvjeta, koji bi se protivili duhu i djelima Vinkovih sestara, uz dozvolu poglavara 11. lipnja 1950. odložile su redovničku odjeću. To bi morale učiniti

Sestrinska zajednica pred kipom Bezgrešne 1962.

već 2. travnja. Ono žalosno jutro, kad su se prvi put obukle u uniformu medicinskih sestara, išle su najprije u kapelicu da Bogu na oltar polože svoju veliku žrtvu i zatim su otišle svaka na svoj odjel. Kad su sestre u novoj uniformi došle na odjel, štićenice ih nisu pustile unutra: "Doći će već naše sestre da nas urede," te su ih tjerale iz sobe. Polagano su ih prepoznale i poslije zajedno s njima plakale. Slijedeću nedjelju župnik je kod propovjedi objasnio i lijepo ocrtao žrtvu, koju su milosrdnice morale doprinijeti, da su mogle ostati kod svojih dragih siromaha. Kad su došle u crkvu na misu u gradjanskom odijelu, netko je upitao poslije mise: "Zašto nisu danas došle na misu "suore", sestre ? "

Godine 1951. bilo je više promjena. Kućnu predstojnicu s. Citu Slapšak zamijenila je s. Emelija Kuhar. 22. srpnja došla je na Volosko s. Bononija Sever, te se svom ljubavi posvetila štićenicima, ali ju je već 12. rujna pogodila kap i preminula je. Svete sakramente za umiruće noću joj je podijelio kartuzijanac p. Emanuel, koji je tih dana bio na liječenju na Voloskon kod sestara.

20. ožujka 1951. god. došla je s. Danijela Nagode. Upozorila je na duhovni život i vjernost u malom. Sestre je oduševila, te im davala hrabrost za težak rad. Od prosinca 1950. do lipnja 1952. god. bio je na Voloskom časni brat lazarista Stanko Kostajnšek koji je pomagao sestrama u vrtu i kuhinji.

Novo vodstvo, lijepa suradnja - 1. siječnja 1953. god. upravnicu Doma gospodju Katarinu Jovanović zamijenila je Antica Šuranj-Perić. Za izbor nove upravnice Doma, gospodja Antica imala je kao borac prednost za vodjenje Doma, ali nije imala nikakvih iskustava. S. Cita joj je dobrohotno stala uz bok. Verojatno je velikodušnost i ljubav sestara doprinjela, da je nova upravnica bila prema sestrama uvijek dobra i cijenila njihov rad. Uostalom bila je već po naravi plemenita. U lijepoj suradnji izmedju uprave i sestara zavod je dobro napredovao. I štićenici su bili radosni i zadovoljni. U kancelariji je pomagala s. Alda, koja je takodjer bila neke vrste "domaćica".Brinula se za jelovnik, odjeću i drugo. Imala je sobu u mjestu, te je štićenike takodjer nadzirala.

Dom je imao još posebnog ekonoma koji je sporazumno sa sestrama vodio gospodarske poslove. To je bio Franjo Blažić koji je znao samo talijanski, hrvatski jezik pak je učio zajedno sa sestrama. Bio je sestrama jako naklonjen. Da je uprava bila naklonjena sestrama, vidi se po tome, jer su na Volosko mogle dolaziti sestre koje nisu bile zaposlene, umirovljene i boležljive, trebale su primorsko podneblje, pa tako npr. sestre Celerina Čremožnik i Fortunata Smerdelj. Upracnicu Anticu Šuranj strogo je nadzirala komunistička vlast, te joj davala upute kako da postupa sa sestrama i pazi, da ne bi imale previše utjecaja na bolesne i stare. Ona je bila hrabra i odlučna te im odgovarala, neka se brinu za mlade ako ih hoće odgajati po svome,a stare neka ostave da rade kako su naučeni. I ne samo to. Sestre, koje su imale odgovornije mjesto i to Cita, Stanislava i Alda, imale su posebnog "andjela čuvara", agenta, koji ih je promatrao, te izvještavao Udbu. Ako bi se što ogriješile, komunistička bi vlast brzo poduzela korake. Agent nije imao uspjeha u toj službi. Kasnije se je pridružio vatrogascima, sestrama je pak otkrio, zašto se tako često sa njima susretao. U Domu je bilo prilično pokretnih, koji su odlazili u crkvu i primali sv. sakramente. Upravnica nije smetala svećenika kada je u Domu pohadjao nepokretne. Medju štićenicima bila je i slijepa Irma Fon. Na posebnom tečaju u Italiji učila je ručne radove, te je kasnije uspješno radila u šivaonici. Vezla je bluzice takodjer za druge ljude. Jako je rado pomagala u crkvi, osobito čistila

i zvonila. Naučila je Brailovu abecedu i rado čitala. Drago joj je pak bilo ako su joj sestre što pročitale iz pobožnih knjiga i novina. Umrla je 1994. godine. 30. kolovoza došao je g. ravnatelj Stanko Žakelj. Naroćito je naglašavao medjusobno poštivanje i obazrivost prema štićenicima. Preporučivao je sestrama skromnost u vladanju i ponašanju.

U Domu će biti toplo i lijepo - Godine 1954. Dom se mnogo obnavljao. Unatoč toplom podneblju zime znaju biti vrlo hladne te bura nalazi sve pukotine. Narodni odbor Rijeke bio je spreman pokriti sve troškove za uvodjenje centralnog grijanja u Domu. Puno je posla i razbijanja bilo, ali svi su se veselili tom radu. Radnici su bili dobri i zabavni. Govorili su da jače kopaju i razbijaju zidove, našli bi skriveno blago i obogatili bi se. Lojze Pažon je u okvir starog sata stavio kovanice i radnik Stojan ih je otkopao. Ta priča o blagu zabavljala ih je i olakšavala rad. Uz to su preuredili nekoliko prostora: kopaonicu i sanitarije, te kuću obojali. U vrtu su na nagovor sestara preuredili praonicu, terasu za sušenje rublja i sazidali svinjce uz praonicu. U zapuštenom vrtu su uredili toplu gredu i cvjetnjak. Zapušteni travnjak su uredili u vrt za povrće. Tada su takodjer uredili stepenice od gornje ceste vrtom do Doma. Uz kuću u vrtu su postavili novu drvarnicu.
23. kolovoza 1954. god. pohodila je sestre na Voloskom vizitatorica s. Danijela Nagode. Preporučivala je šutnju i medjusobnu ljubav, te veću pažljivost za gajenje duhovnog života uz svijest, da je naš jedini cilj samo Bog. Ovom je prigodom imenovala za kućnu predstojnicu s. Silvanu Frole. S Emelija Kuhar, dotadašnja predstojnica bila je odredjena za ravnateljicu novicijata, koji se je nakon višegodišnjeg ukinuća radi ratnih prilika, opet otvorio u Beogradu.
Nova godina 1955. započela je sa smrću u kući. Preminula je s. Marcela Saje. Ranije je dugo godina bila kuharica u Lichtenturnu. U iznemoglosti i bolesti došla je na Volosko, gdje se vrlo dobro osjećala.

U svijetu, a ne od svijeta - S. Olga Bohinc bila je takodjer od 1948. do 1955. god. na Voloskom. Uposlena je bila kao kancelarijska snaga u Dječjem domu u Rijeci. Svaki dan vozila se brodom u Rijeku u službu. U šest sati je čekao brod na putnike u luci. Tri puta je zatrubio prije nego je krenuo. Obično je s. Olga na treći zvuk još trčala niz stepenice. Dakako uvijek su je čekali. U tri sata ju je brod dovezao kući. Takodjer je i s. Stanislava bila godine 1954. nekoliko mjeseci u službi na Rijeci u Domu nemoćnih. Povjerili

su joj službu nadzornika, jer namještenici ipak nisu razlikovali što je njihovo, a što je vlasništvo Doma. Na posao vozila se autobusom.
Kad je u Domu na Rijeci napravila red, vratila se na posao u Volosko. Kad je 16. listopada 1956. god. na Volosko došla kuharica s. Petrina Kastelic, sestre su uredile svoju kuhinju i blagovaonicu u kući u vrtu. S. Damascena nastavila je kuhanje u Domu do Božića, kad su kuhinju preuzele civilne kuharice.

Dogodilo se - Dana 27. prosinca 1956. god. izdano je rješenje, kojim su sestre takodjer službeno izgubile nekoliko prostorija u Domu, što je u stvari bilo oduzeto već 24. travnja 1947. god. kad je Narodni odbor Rijeke prisvojio imovinu sestara. Kuća u vrtu ostala je vlasništvo sestara. Na groblju je sestrama dodijeljen prostor za dva groba.
7. studenog 1957 .god. došla je u vizitaciju opet s. Danijela Nagode. Svakoj je sestri posebno i svima zajedno govorila, da je služba siromasima služba Bogu. Sestre neka prožima duh siromaštva, što učvršćuje takodjer medjusobnu ljubav. 31. listopada 1959. god. nakon šestnaest godina neumornog rada na Voloskom s. Cita otišla je u Skopje.
24. listopada 19960. god. došao je u vizitaciju g. ravnatelj Stanko Žakelj. Preporučao je vjernost Kristu. Svojim životom i radom neka sestre svijetu svjedoče te posreduju vjeru onima, koji zanemaruju vjerske dužnosti. Ljubavlju i poštovanjem prema čovjeku neka svjedoče vječnu Ljubav.
U kući nije nedostajalo zabavnih stvari i smijeha. Bolesne i već sklerotične stare žene ponekad su izgubile orijentaciju i ravno ušle u stan sestara te silile u krevet. Jedva su ih uvjerile, da nije ovo njihovo mjesto. Neka redovnička imena sestara su nesvakidašnja, te su ih teško pamtili. Za sestru Krescencijanu su rekli: “ona sestra sa trinaest slova”.
Dogodilo se, da je jedna štićenica na katu noću otvorila prozor i skočila . Sestre su se jako prestrašile, kad je nije bilo nigdje. To je bilo 1963. god. prije bijele nedjelje. Ujutro su je našli sjediti na crkvenim stepenicama neozlijedjenu. Sestre su se svim srcem zahvaljivale Bogu i Mariji, da se sve tako sretno svršilo. Druga stićenica je imala običaj, da je sve, što joj je došlo u ruke bacala kroz prozor. Tako si je praznila i noćni sud, a da ne bi pogledala da li je netko pod prozorom. Jedne su pak stalno silile kući i više puta i pobjegle. Takve su morale biti cijeli dan u pidžami. Jedna je rado odlazila k moru i to ne u turističkoj sezoni. Za skok u hladnu vodu odlučila se je, kad je naišlo nekoliko muškaraca. Pustili su je, da se dobro napije morske vode, a zatim su je izvukli van.

P r e l j u b o v e s e l j e - Pjevanje je donosilo raznolikost u monotoniju života sestara. U kući a takodjer i u crkvi sestre su vodile pjevanje. Svirale su s. Regina Krulc, kasnije s. Stanislava Pust. 25. siječnja 1962. god. stigla je na Volosko nakon umirovljenja s. Hilarina Aljančič, prof. glazbe. Nakon ukinuća škola sestara bila je profesorica na glazbenoj školi u Kranju i ravnala crkvenim pjevačkim zborom u Predosljama. Zbog oboljelih glasnica bilo joj je primorsko podneblje vrlo ugodno. S. Stanislava je s. Hilarini ustupila crkveni pjevački zbor, a u kući sestre su još više pjevale.
Osnovali su tamburaški zbor. Tamburice su donijeli iz Ljubljane, koje su prije u Luchtenturnu upotrebljavala djeca, jer su ih sestre uspijele sačuvati od pljenidbe. Pod ravnanjem s. Hilarine u tamburaški se zbor uključilo čak 12 sestara. Jasno, počele su sa jednostavnom pučkom popjevkom Na planincah... Zbor je za blagdane Družbe unio raznolikost, osobito prigodom imendana

Tamburaški zbor sestara

predstojnica, a i gostima rado su zasvirale. Na Silvestrovo je tamburaški zbor priredio koncert za štićenike. Slično su proslavili 27. travnja 1967. god., dvadesetu obljetnicu dolaska starijih u Dom. Ti nastupi su oduševljavali slušatelje, a još više izvodjače. Za svečanosti su sestre priredile takodjer male igrokaze, razne prizorčiće što je unosilo smijeh i radost. Nekoliko mladjih sestara počelo je učiti sviranje na harmoniju pod ravnanjem s. Hilarine. 6. prosinca 1970. god. slavile su posebne vrste jubilej, stogodišnjicu harmonija, koji je još uvijek dobro služio. Svaka sestra, koja je učila sviranje na tom harmoniju, morala je iz poštivanja prema časnoj starini nešto zasvirati njemu u čast. Prigodom jubileja sestre su tom djedu zaželjele daljnih sto godina.

D u h o v n o u s a v r š a v a n j e - Na Voloskom je bilo više mladih sestara. Štićenika je bilo sve više i uprava je s radošću primala nove snage. 15. rujna 1967. god. deset je mladih sestara započelo juniorat. Nauk su imale jednom sedmično, svakodnevno su pisale zadaće, a uz to su se stručno osposabljavale za rad. Juniorat su vodile predstojnica s. Velena Trkov i s. Hilarina. Obje su bile svjesne, da treba mladim sestrama pomoći, da bi mogle u sebi razviti i produbiti ljudske i duhovne vrednote te se učvršćivati u vjerskom i Bogu posvećenom životu.

K u ć i c a j e p o s t a l a k u ć a - Radi sve većih potreba dolazilo je takodjer sve više sestara, stoga je bilo malo prostora. Poglavari su odlučili, da kuću u vrtu povećaju i obnove. 22. svibnja 1967. god. imali su u rukama već sve potrebne dozvole od Općine Opatija. Kuću bi digli za jedan kat i tako dobili sedam soba. Posao je preuzeo gradjevni majstor Branko Vodopivec iz Dolenje Vasi kod Krškog sa suradnicima. Radi ugodnog vremena mogli su raditi takodjer zimi i tako je posao do svibnja naredne godine završen. Zajednica sestara dobila je jednu veću sobu, šest manjih, dva balkona i terasu. Kuća je opremljena sa svima sanitarijama, kuhinjom, blagovaonicom i smočnicom. U dodatnom dijelu još su dva prostora za goste. 6. svibnja 1968. god. stigla je dozvola za useljenje. Sestre su se zahvalile Bogu za tu veliku tekovinu. Sad je bilo više prostora za goste, naročito sestre na dopustu.
Godine 1970. bilo je na Voloskom 27 sestara, 15 u državnoj službi, tri su bile zadužene za opskrbu zajednice sestara, devet ih je bilo umirovljenih, koje su rado priskočile ostalim za pomoć kod kućnih poslova i pohoda bolesnika. Te godine došlo je na Volosko na godišnji odmor, odnosno liječenje petnaest sestara i u novim prostorima dobro su se osjećale i odmorile.

Kuća na vrtu, sagradjena 1903. god

Dana 1. siječnja 1969. god. upraviteljica Antica Šuranj - Perić prepustila je svoje mjesto novoimenovanoj upraviteljici Miri Vrbanek, višoj medicinskoj sestri. Kancelarijske poslove je umjesto umirovljene s. Alde preuzela civilna službenica. Takodjer sa novom upravom su odnosi bili dobri.

16. prosinca 1973. god. došao je na Volosko nadbiskup Josip Pavlišić i u crkvi podijelio s. Justi Slana dozvolu za dijeljenje sv. pričesti u crkvi i u Domu.

Sestre dobivaju svoj dom - Više sestara je još uvijek stanovalo u Domu, kuhinju i blagovaonicu imale su u obnovljenoj kući u vrtu. Uprava je željela više prostora za nemoćne. Uprava je išla na ruku, i sestre su dobile lokaciju za novu kuću. Već je godine 1973. arhitekt Matej Janežič iz Beograda izradio nacrt za novu kuću. Oblik objekta je morao biti u skladu sa

okolicom tog primorskog kraja. Stoga kuća ima izvana oblik triju primorskih kuća. Nacrt su pregledavale i dopunjavale razne komisije i nastavilo se sakupljanjem još druge dokumentacije i dozvola. Posao je preuzeo poduzetnik Stamenko Stančev iz Beograda sa svojim radnicima. 1. travnja 1974. god. počeli su gradjevni radovi. 10. svibnja došli su na Volosko vizitatorica s. Rozalija Šmalc i ravnatelj g. Jurij Devetak sa članicama provincijalnog vijeća, da blagoslove kamen temeljac. Najprije su to učinili po narodnom obredu, da su janjčevom krvlju poškropili temelje kao simbol čvrstoće i čuvanja. U lipnju su zabetonirali temelje i počeli sa gradnjom. Černaest radnika je stalno radilo. U kolovozu je bila završena krovna konstrukcija. Nastavili su izolacijom i pokrivanjem. U rujnu mjesecu su završili sa žbukom i ukopali cisternu za lož ulje. Nastavili su radom električari i stolari. Koncem mjeseca studenog kopali su kanale za vanjsku kanalizaciju. 17. prosinca su priključili vodu na vodovod Opatija, a privremeni električni priključak bio je iz Doma. Prije Božića svi su

Kuća na vrtu dogradjena 1968. god.

Postavljanje temelja za novu sestrinsku kuću u svibnju 1974. god.

zidarski radovi na zgradi bili završeni. Takodjer su obrtnici učinili svoje i otišli. Sad su bile na redu sestre. Marljivo su čistile novu kuću te je spremale za useljenje. U tom iščekivanju nove tekovine nije nijedna žrtva bila preteška, bila je samo želja, da bi nova kuća kod preuzimanja i blagoslova bila u najljepšem redu.
10. siječnja 1975. god. službeno je preuzeta kuća. Izdana je dozvola za useljenje. Nakon mnogih zapreka i zapetljaja sve je sretno završilo. 7. veljače župnik Petar Brusić zadnji je put slavio misu u staroj kapeli u Domu. U propovjedi dao je povijesnu sliku kapele i značenje Presvetog, koji je naša moć, kao što je Izraelcima bila zavjetna škrinja. Koliko je sestara, koje su djelovale u toj kući, našlo u Presvetom moć, oporu i ustrajnost u teškoćama apostolskog rada. Iza mise zapjevali su TE DEUM. Župnik je prenio Presveto u sakristiju. Sestre pričaju: "Prožimalo nas je osjećanje velikog četvrtka, kada

smo dolazile ka skromnomu svetohraništu u sakristiji i velikog petka kod razvaljivanja oltara i prenošenja u novu kapelu, gdje će služiti svojoj svrsi." Odmah slijedeći dan 8. veljače u subotu, sestre su sa upaljenim svijećama u procesiji pratile Presveto, koje je nosio župnik u novu kapelu, gdje su mu svom ljubavlju pripremile novi dom. Zatim je bila sveta misa. U govoru župnik je opet naglasio važnost toga dogadjaja: "Otvara se novo svetište, koje će budućim generacijama davati moć, izgarati u službi bližnjemu." Na kraju je odjeknuo MAGNIFIKAT, i sve prisutne povezao još više u jednu obitelj.
Dana 1. veljače predstojnica je s. Justa Slana službeno predala dosadašnje prostore sestara upravi Doma nemoćnih. Nova kuća je uknjižena na naslov:

Izgradjena nova kuća 1975. god.

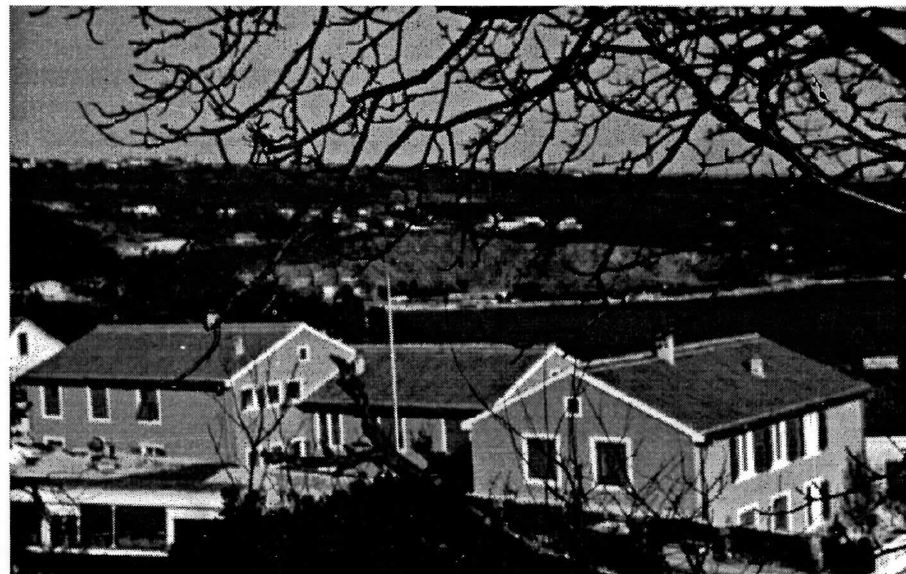
Kćeri kršćanske ljubavi sv.Vinka Paulskoga sa sjedištem u Beogradu, ulica Bore Markovića 8. Mjeseca veljače su već počeli obnavljati staru kuću. Preuredili i modernizirali kuhinju, blagovaonicu, smočnice i nekoliko soba. Ljetnu kućicu pred kućom su povećali za 4 puta 4 m. Uredjen je takdjer novi prstor za glačanje rublja. Posao su obavili isti, Stamenkovi radnici.

Bog vas blagoslovio i čuvao - Dana 12. lipnja 1975. god. poslije podne u 5 sati bio je blagoslov nove kuće. Uz nadbiskupa Josipa Pavlišića i njegova tajnika bili su nazočni još dekan Poloza, salezijanac Bajuk, isusovac p. Bauer, župnik Brusić, provincijalni ravnatelj Jurij Devetak, vizitatorica s. Rozalija Šmalc i provincijalka milosrdnica M. Nose. Poslije govora župnika Brusića i s. Juste, govorio je nadbiskup i blagoslovio kuću. Zatim je bila svečana koncelebracija. Pjevački zbor sestara pomoću Davidove družine izvodio je Foersterjev "Nebeski Jeruzalem" i dakako "To je dan, koji učini Gospodin.." i druge. Na večeri bili su nazočni još inž. Barac, inž, Činko, inž. Poščić, gradjevinar Stamenko, majstori Levstek i Klančar. Za vrijeme večere sestre su izvele program tamburicama i pjevanjem narodnih pjesama.

Kapelica u novoj kući 1975. god.

Život pod novim krovom - Već 15. lipnja u novim prostorima bio je susret sestara. Stigle su iz Rijeke milosrdnice i njihove kandidatinje, križarice, notredamke, kćeri Božje ljubavi i salezijanke. Bilo ih je oko 50. Skupile su se u kapelu za molitvu. Zapjevale su više pjesama, dakako i "Vincencija slavimo." Razgledale su novu kuću, u zajedničkoj sobi milosrdnice su izvele glazbeni program i prikazale film: Apostolat sv. Tome.
Godine 1974. bilo je na Voloskom na dopustu 15 sestara. Izredalo se je deset lazarista i dvojica drugih svećenika. Na Voloskom bilo je te godine 26 sestara, od tih 13 zaposlenih u Domu.
Godine 1975. došao je na Volosko k sestrama svećenik g. Alojz Šparovec, oboljeli župnik iz Čateža pod Zaplazom. Kasnije se je stalno naselio kod sestara kao kućni duhovnik. Oslabio je i godine 1984. preminuo.
24. veljače 1976. god. prvi put zazvonio je telefon u kući sestara. Najprije su bili pozvani i preko telefona pozdravljeni provincijalni poglavari u Beogradu.
19. ožujka 1976. god stigle su slike križnog puta iz Italije. Blagoslovio ih je ravnatelj g. Devetak 7. travnja.
26. srpnja 1977. god. na Voloskom oprostio se župnik g. Petar Brusić i nastupio novi župnik g. Josip Šimac.

Jedan pogled na sestrinsku kuću.

29. studenog 1977. god. arhitekt Matej Janežič iz Beograda namjestio je u kapeli ambleme ukazanja Bezgrešne sv. Katarini Laboure.
25. kolovoza 1980. god oprostila se s. Anita Poljak prigodom odlaska u misije u Grčku.
20. rujna 1981. god. počela je s. Tereza Simonović sa katehezom u župi i takodjer s malim dječjim zborom. Godine 1991. počela je poučavati vjeronauk na Osmogodišnjoj školi. Otkad je s. Hilarina nemoćna, ravnaju pjevanjem u kapeli sestara njezine učenice s. Maristela i s. Tereza. Neko vrijeme svirala je takodjer s. Mara.
Godine 1981. na Voloskom bilo je 29 sestara.
23. ožujka 1982. god. umrla je s. Silvana Frole. Volosko i okolica je tugovala. Ušla je u mnoge kuće na Voloskom i u Opatiji i pobrinula se za bolesnike. Nije ih samo tjelesno njegovala, već ih je pripremila za prijem sv.sakramenata. Pripremila je i neke bračne parove za crkveno vjenčanje na smrtnom krevetu. Kazali su za nju po domaće "Madre crocerossina."(mati Crvenog križa.) Nakon njezine smrti nastavlja taj rad s. Neža Ivančić, koja pohodi na dan čak do dvadesetak bolesnika u njihovu domu.

Sestrinska zajednica 1975. g., u sredini predstojnica s.Justa Slana.

Godine 1984. na Voloskom su svečano proslavili stogodišnjicu dolaska sestara. U mjesecu siječnju 1991. god. u kući je napravljeno zagrijavanje vode sunčanom energijom sa šest kolektora na krovu..
Blagdanom i ponekad nedjeljom u oba Doma nemoćnih je sv. misa. Prvi put je bila za Božić 1991. godine.
25. kolovoza 1994. godine kućna kapelica i bolesničke sobe dobile su razglas.
Dne 31. svibnja 1995. god. umrla je s. Branimira Pogačar. Dugi niz godina vodila je brigu takodjer o crkvi kao sakristanka. Nadasve je bila odlična pralja. Uvijek je bilo sve čisto i izglačano. U praonici sada jednakom brižljivošću obavlja taj posao s. Andreja Zupančič.
K sestrama na Volosko rado su dolazili na dopust mnogi svećenici. Gospodin Stanko Žakelj je ovdje pisao i uredjivao svoje stvari, naročito dokumentaciju o biskupu Gnidovcu. Kod tog posla su mu pomagali mještani, koji znaju talijanski. Ovamo je rado dolazio urednik "Družine" kanonik dr. Ivan Merlak. Osobito su se kod sestara dobro osjećali sada već preminuli biskupi dr.Janez Jenko i dr. Stanislav Lenič. Dva je puta bio na liječenju takodjer pronuncij Mihael Cecchini, 1979. i 1980.god.

SVEĆENICI, ŽUPNICI NA VOLOSKOM

Poznati kapelani prije osnivanja župe su: Franjo Perčić, vlč. Koverlica, Viktor Dubrovčić. 1. lipnja 1846. god. spominje se dr. Adam Rumpler, koji postaje 1848. god. prvim župnikom. Nakon četiri godine premješten je u Pazin.
Naslijedio ga je Vjekoslav Kranjec 1850. godine, koji je uredio unutrašnjost crkve sv. Ane. Godine 1868 sagradio je groblje. Preminuo je 1886. god. i sahranjen na Voloskom.
Vinko Zamlić od 1886 do 1906. god. Te godine je 29. studenog umro i pokopan na Voloskom. Bio je takodjer zastupnik u pokrajinskom saboru Istre.
Hadrijan Brumen od 1906. do 9.6.1938. god. Zatim je bio kanonik u Rijeci.
Giovanni Bullesi od 10.7.1938 do 26 10.1946. god., kad je otišao u Trst.
Anton Maksimiljan Perkan (Zvonko) od 17.2.1947 do 1955. god. Sada živi u Rijeci.

P e t a r   B r u s i ć od 1955 do 26.7.1977. god. Bio je i profesor u Sjemeništu u Rijeci. Umro je u Rijeci 28.3.1993. god. Pokopan je u rodnom kraju u Vrbniku.
J o s i p   Š i m a c od 26.7.1977. god i dalje. I on je profesor na Bogosloviji i dekan Opatijskog dekanata.

Sestre 1977. g., pozadi vlč. Lojze Šparovec, ispred Lojze Pažon

SESTRE NA VOLOSKOM

Već u početku, u graškoj provinciji bile su na Voloskom sestre više narodnosti. Bile su Austrijanke, Talijanke, Hrvatice i Slovenke. U turinskoj provinciji takodjer su bile Talijanke, Hrvatice i Slovenke. Sestrama jugoslavenske provincije - Slovenkama koje su došle iz Ljubljane, pridružile su se Hrvatice, Makedonke i Albanke.

S e s t r e   g r a š k e   p r o v i n c i j e
s. Leopoldina Brandis, vizitatorica graške provincije dodjelila je Domu setre:
s. Ema Gagylaki je bila prva predstojnica, s.Talijanka, od 1884. god.

Glavni oltar u crkvi sv. Ane

s. Kolumba Nadižar, učiteljica, od 1907. do 1910.
s. Ljudmila Primožič, od 1907.
s. Hildegarda Zadnik, od 1907.
s. Miroslava Zajc, od 1907.
s. Elvira Debeljak, od 1907.
s. Roza Tušar, od 1913.
s. Andjelka
s. Salezija Krotky
s. Lucija Deganutti
s. Evangelista Pavlović
s. Notburga
s. Sabina
s. Serafina Bišof, umrla 22.8.1922.

Sestre turinske provincije

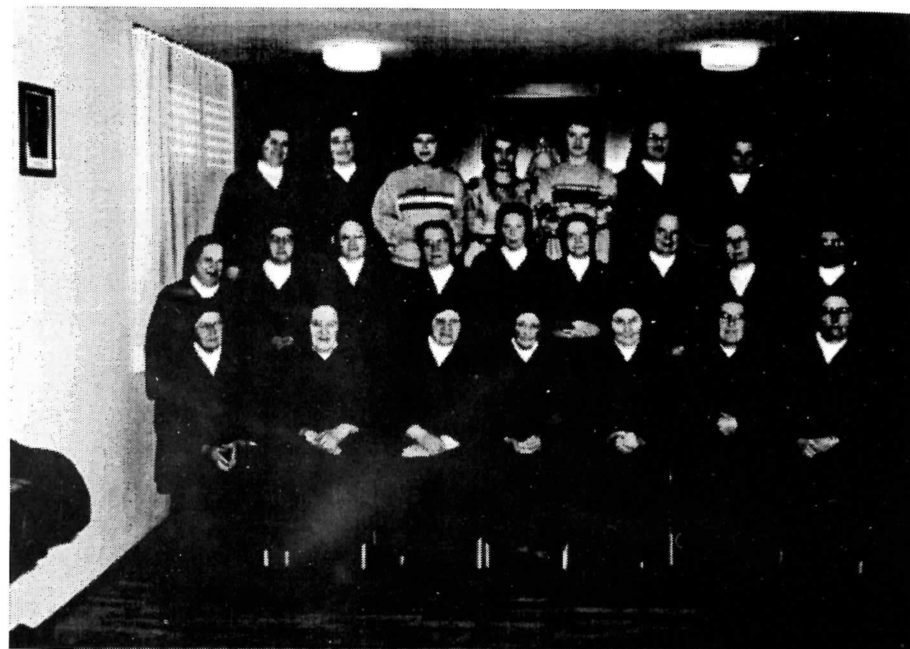
s. Andjela Cogliati, predstojnica
s. Josipina
s. Angelina
s. Gabrijela
s. Maria Motta
s. Luiza
s. Cecilija
s. Marija
s. Vincenca

Sestre jugoslavenske provincije

s. Cita Slapšak, od 15.10.1945. do 31.10.1959.
s. Ludovika Mrvar, od 25.5.1946. do 24.6.1957.
s. Vulnerata Cvahte, od 15.6.1946. do 25.9.1965.
s. Emelija Kuhar, od 29.6.1946. do 1.9.1954.
s. Gizela Lupinc, od 29.6.1946. do 1948.
s. Branimira Pogačar, od 1.8.1946. do smrti 31.5.1995.
s. Alda Blažek, od 1.8.1946. do 24.4. 1970.
s. Regina Krulc, od 1.8.1946, do 8.1.1948.
s. Damascena Plečnik, od 22.8.1946. do 18.4.1966.
i od 31.5.1993. do 5.7.1994.
s. Stanislava Pust, od 22.8.1946. do 15.7.1969.

s. Darina Konc, od 20.10.1946. do 22.5.1949.
s. Gema Rozman, od 15.3.1947. do26.5.1949.
s. Silvana Frole, od 2.7.1947. do smrti 23.3.1982.
s. Fabija Zdešar, od 2.7.1947. do 25.3.1962.
s. Karitas Kastelic, od 26.11.1947. do 26.2.1980.
s. Evencija Klemen,od 115.12.1947. do 3.3.1948.
s. Marija Škofic,od 8.3.1948. do 27.7.1948.
s. Evlalija Kolar,od 12.3.1948. do 24.10.1948.
s. Cirina Jermančič, od 15.3.1948. do smrti 18.10.1971.
s. Olga Bohinc, od 1.9.1948. do 9.11.1955.
s. Alojzija Vrbnjak, od 7.4.1948. do 22 10.1961.
s. Orlanda Krznar, od 14.8.1949. do danas
s. Julija Rudolf, od 15.9.1950. do 26.10.1961.
s. Bononija Sever, od 22.7.1951. do smrti 12.9.1951.
s. Aldeltruda Gašparin, od 22.10.1951. do smrti 9.8.1994.
s. Marcela Saje, od 16.10.1951. do smrti 1.1.1955.
s. Celerina Čremožnik, od 14.2.1955. do smrti 26.6.1981.
s. Fortunata Smrdel, od 17.12.1955. do 26.10.1961.
s. Petrina Kastelic, od 16.10.1956. do 20.4.1994.
s. Andreja Zupančič, od 7.3.1957. do danas
s. Genezija Rožnik, od 15.6.1957. do 15.4.1959.
s. Olimpija Potočnik, od 5.6.1960. do 24.4.1963.
s. Krescencijana Žagar, od 13.10.1960. do smrti 4.2.1990.
s. Oliva Svete, od 26.10.1961 do. 13.7.1966.
s. Dominika Kričej, od 6.10.1962. do 18.10.1983. i od 2.4.1993. do danas
s. Hilarina Aljančič, od 25.1.1962. do danas
s. Firmata Starman, od 1.1.1963. do 19.10.10995
s. Velena Trkov, od 2.5.1963. do smrti 17.5.1993.
s. Mihaela Puncer, od 10.7.1963. do 17.11.1977.
s. Kristina Lenič, od 11.12.1963. do 15.8.1973.
s. Evfemija Vrhovec, od 30.4.1965. do danas
s. Sabina Avbelj, od 21.9.1965. do 15.3.1968.
s. Julija Marković, od 2.5.1966. do 2.5.1972.
s. Neža Ivančič, od 2.9.1966. do danas
s. Uršula Pavlič, od 30.9.1966. do 6.1.1979.
s. Alma Šturm, od 8.5.1967. do 16.8.1973.
s. Odila Korva, od 30.8.1967. do 18.8.1969.

s. Damjana Stepanović, od 18.1.1968. do 18 6.1971.
s. Judita Čebular, od 22.1.1969. do 19.9..1978.
s. Agata Tunić, od 22.1.1969. do 15.8 1971. i od 18.9.1975. do 31.7.1981.
s. Ljudmila Volavc, od 8.9.1969. do 14.1.1970.
s. Nimfodora Železnik, od 15.3.1969. do 23.2.1974.
s. Antonija Pungerčar, od 16.10.1970. do 9.3.1972.
i od 5.7.1994. do 20.7.1995.
s. Vasilija Crnčan, od 29.4.1971. do 28.3.1988.
s. Florija Uka, od 1.9.1971. do 15.7.1972.
s. Patricija Ramaj, od 25.5.1972. do 2.8.1975.
s. Justa Slana, od 21.7.1972. do 16.9.1978.
s. Simona Kastelic, od 23.9.1972. do 11.9.1993.
s. Beata Korenjak, od 14.10.1972. do 31.10.1983. i od 4.9.1995. do danas
s. Magdalena Novljan, od 8.3.1972. do 7.5.1976.
s. Mara Ilieva, od 19.10.1973. do 24.5.1986.
s. Mirjam Dološić, od 1.8.1974. do 24.2.1991.
s. Anita Poljak, od 7 .8.1975. do 25.8.1980. i od 1.10.1995. do danas
s. Marija Kolar, od 18.8.1975. do 3.7.1976.
s. Maristela Legat, od 12.12.1975. do danas
s. Ignacija Cimperman, od 20.2.1976. do 10.10.1990.
s. Alina Pečnik, od 6.12.1976. do danas
s. Frančiška Gerl, od 2.7.1977. do 19,9,1978.
s. Tereza Simonović, od 25.8.1977. do danas
s. Bertila Jeraša, od 9.7.1977. do danas
s. Antonija Grum, od 15.9.1978. do 30.5.1986.
s. Avita Hladnik, od 19.9.1978. do 30.10.1984.
s. Slavka Taševa, od 7.4.1979. do 18.8.1993.
s. Regis Janc, od 13.7.1979. do 26.2.1980.
s. Veronika Nose, od 31.8.1980. do 11.3.1982.
s. Anuncijata Kovačič, od 11.10.1980. do danas
s. Marija Pernokaj, od 18.3.1981. do 6.5.1984.
s. Tacijana Frole, od 22.7.1984. do 7.3.1985.
s. Monika Drganc, od 2.10.1984. do 3.10.1987.
s. Liberija Levc, od 30.9.1987.do smrti 24.7.1989, sahranjena u Ljubljani
s. Jakoba Češnjevar, od 4.9.1989. do 7.9.1995.
s. Hedvika Starič, od 21.8.1991. do 30.8.1993.
s. Darija Mali, od 14.10.1991. do danas

Sadašnja sestrinska zajednica na Voloskom, 1995. god.

s. Teobalda Mali, od 14.10.1991. do danas
s. Amandina Planinc, od 21.10.1991. do 29.9.1992.
s. Flavijana Sušak, od 30.9.1992. do danas
s. Teofila Marinšek, od 30.9.1992. do danas
s. Gelazina Verbič, od 19.10.1992. do 20.4.1994.
s. Katarina Demaj, od 14..11.1992. do 13.12.1993.
s Alfonza Drobne, od 16.9.1993. do danas
s. Milena Jordan, od 9.1.1994. do 11.9.1994.
s. Verena Mišvelj, od 7.4.1994. do danas
s. Genovefa Hiti, od 20.6.1994 .do 14.8.1994.
s. Justina Podgrajšek, od 24.9.1994. do danas
s. Nikolina Jozić, od 15.7.1995. do danas
s. Jacinta Umnik, od 26.9.1995. do danas
s. Adela Ambrožič, od 9.11.1995. do danas
Na Voloskom je trenutačno 23 sestara i tri kandidatinje.

Kućne predstojnice
s. Ema Gagylaki, prva kućna predstojnica, od 1884.
s. Angela Cogliati do 19.7.1946.
s. Cita Slapšak, od 25.7.1946. do 23.3.1951.
s. Emelija Kuhar, od 23.3.1951. do 23.8.1954.
s. Silvana Frole, od 23.8.1954. do 5.6.1960.
s. Olimpija Potočnik, od 5. 6.1960. do 24.4.1963.
s. Velena Trkov, od 2.5.1963. do 21.7.1972.
s. Justa Slana, od 21.7.1972. do 16.9.1978.
s. Avita Hladnik, od 19.9.1978. do 30.10.1984.
s. Monika Drganc, od 2.11.1984. do 30.9.1987.
s. Liberija Levc, od 30.9.1987. do 24.7.1989.
s. Jakoba Češnjevar, od 4.9.1989. do 4.9.1995.
s. Beata Korenjak, od 4.9.1995. do danas

Ime Doma su više puta mijenjali. U početku, kada su bile djevojčice, bio je Dom andjela čuvara. Kad su pak 1947.došli stariji i nemoćni nazvali su ga Starački dom. Danas je službeno: Centar za društvenu brigu o ostarjelim osobama Volosko - Opatija. U Domu je trenutačno oko 150 štićenika.
Upravnica Doma je gospodja Zdenka Erjavec.

Družbu kćeri kršćanske ljubavi - milosrdnice Bog je pozvao u život po sv. Vinku Paulskom i sv. Ludoviki de Marillac u Parizu godine 1633. Poslanstvo sestara je prije svega rad za siromašne i bolesne.
Sv.Vinko govorio je kćerima kršćanske ljubavi: "Budite uvjerene, da je Bog začetnik vaše Družbe. Ustanove, za koje začetnici nisu poznati, izlaze od Boga. Budući da utemeljenje vaše Družbe nije ljudsko djelo, sigurno je moramo smatrati Božjom ustanovom. Družba naime, koja ima Bogu ugodan i za bližnjega korisnu nakanu, zaista ne može imati drugog začetnika nego Boga." To bismo mogli reći takodjer za postojbinu milosrdnih sestara na Voloskom. 24. listopada 1945. god. u Lichenturnu u Ljubljani pao je ždrijeb, drugi dan 25. listopada je s. Cita Slapšak več bila na mjestu, kamo ju je pozvao Bog i za njom još druge sestre. U božjem planu je bilo, da su brzo nakon dolaska slovenskih sestara na Volosko, ovamo došli oni, za koje je najviše gorjelo srce sv. Vinka i sv. Ludovike, bolesni i nemoćni. "Kada dvorite siromahe, dvorite Krista u osobi siromaha. Ako idete deset puta na dan pohoditi bolesnika, deset puta ćete u njem sresti Boga." Isus je pak obećao

vječnu nagradu onome, koji siromahu pruža čašu vode. Koliko su puta na dan sestre u tom Domu pristupile ka Isusovoj nemoćnoj braći ? Kolikima su olakšale život u starosti i davale im same sebe i Boga. Što je Bog pripravio onima, koji su sve ostavili te se potpuno dali na raspolaganje Njemu u siromasima... Kakva je milost biti za to izabran i pozvan!
Neka bude to pogled u život i rad sestara sv. Vinka na Voloskom, njima za spomen, nama pak pobuda ka većoj zahvalnosti prema Bogu i prema njima. Zahvalni neka budu oni, koji su po sestrama sreli milosrdnog Samaritanca i mi, koji smo bili u tom divnom kraju, u toj redovničkoj zajednici toliko puta primljeni kao gosti, te doživjeli njihovu pažnju i ljubav.

IZVORI I LITERATURA:

Kućna kronika milosrdnih sestara na Voloskom
Provincijalna kronika
"Prošlost Liburnije" (Marija Simčić - Petar Brusić)
Znanstveni skup u povodu 100. obljetnice ponarodjenja
općine Volosko - Opatija, lipnja 1995:
"Volosko - povijesni grad u suvremenoj urbanoj aglomeraciji"
Prema sjećanju sestara i g. Antonia Belasića

Fotografije:
iz kućnog arhiva milosrdnih sestara na Voloskom i Foto Vilim

Tisak:
Vološćansko grafičko poduzeće,
Volosko - Opatija
1995.